

УДК 342.9

DOI 10.37566/2707-6849-2019-4(29)-2

Ольга СОЛОВЙОВА,
доцент кафедри адміністративного права
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого,
кандидат юридичних наук, доцент

ПРОБЛЕМНІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЗА ПРОЯВ НЕПОВАГИ ДО СУДУ

Угодою про асоціацію з Європейським Союзом Україна проголосила згоду на посилення співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки з метою забезпечення верховенства права та поваги до прав і основоположних свобод людини, зміцнення судової влади, підвищення її ефективності, гарантування її незалежності та неупередженості. Таким чином міжнародні, зокрема європейські, стандарти у сфері судочинства повинні стати для нашої держави орієнтиром і пріоритетом під час проведення чергових реформ.

Незалежність судової влади як частини державної влади забезпечується гарантіями незалежності та недоторканності суддів, передбаченими Конституцією України. До таких гарантій належить, зокрема, недопустимість втручання у здійснення правосуддя, впливу на суд або суддів у будь-який спосіб, прояв неповаги до суду та встановлення відповідальності за такі діяння.

Незважаючи на закріплення на законодавчому рівні заборони проявів неповаги до суду чи суддів, а так само встановлення юридичної відповідальності за такі діяння, у ЗМІ часто з'являється інформація про ті чи інші прояви неповаги до суду, які сприймаються суспільством як щось

буденне. Усе це підтверджує, що суцільна неповага до суду залишається тривалий час хронічним захворюванням українського суспільства [1]. Як наслідок, поширення прояву неповаги до суду, уникнення винними особами юридичної відповідальності за вчинення такого правопорушення, відсутність у приміщеннях судів належної охорони, ігнорування таких проявів у цілому призводить до невиконання українською державою своїх зобов'язань щодо забезпечення права на справедливий суд, передбаченого ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція) [2].

Питанням проявів неповаги до суду займалися ряд учених і практиків, зокрема: Л. Є. Виноградова, В. В. Городовенко, В. В. Гречишнікова, В. М. Кравчук, Р. О. Куйбіда, І. В. Тertiшніков, В. А. Четвернін, М. В. Шкіль. Але праці зазначених учених у сучасних умовах чергового етапу судової реформи або втратили свою актуальність або не відповідають новим викликам, які постали перед правосуддям з огляду на важливість застосування практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) з метою забезпечення кожній особі права на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, установленим законом.

Спробуємо проаналізувати законодавство, що регулює порядок притягнення до відповідальності особи за прояв неповаги до суду, а також судову практику в даній сфері, з метою визначення окремих проблемних питань.

Притягнення до відповідальності за прояв неповаги до суду впливає із покладеного на учасників судового процесу обов'язку проявляти повагу до суду та до інших учасників судового процесу (п. 1 ч. 5 ст. 44 Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАС України) [3], п. 1 ч. 2 ст. 43 Цивільного процесуального кодексу України (далі – ЦПК України) [4], п. 1 ч. 2 ст. 42 Господарського процесуального кодексу України (далі – ГПК України) [5].

Неповага до суду охоплює широке коло дій і бездіяльності як учасників судового процесу, так і відвідувачів судового засідання. Так само слід зазначити, що в законодавстві не надається визначення, або переліку дій, які являють собою прояв неповаги до суду та зумовлюють застосування заходів юридичної відповідальності.

Щодо відповідальності, то на сьогодні саме за прояв неповаги до суду встановлена адміністративна відповідальність, що передбачена Кодексом України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) [6]. Так, відповідно до ст. 185-3 КУпАП неповага до суду, що проявилась у злісно-

му ухиленні від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача або в невідкоренні зазначених осіб та інших громадян розпорядженню головуєчого чи в порушенні порядку під час судового засідання, а так само вчинення будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до суду або встановлених у суді правил. У цій же статті передбачена відповідальність і за прояв неповаги до Конституційного Суду України. Крім штрафу (межа встановлена на рівні від двадцяти до трьохсот неоподатковуваних мінімумів доходів громадян) за прояв неповаги до суду, можуть бути накладені також стягнення у вигляді виправних робіт на строк від одного до двох місяців з відрахуванням 20% заробітку та адміністративний арешт на строк до 15 діб. До того ж, на порушників, окрім заходів відповідальності, покладається обов'язок сплати судового збору, у разі винесення судом (суддею) постанови про накладення адміністративного стягнення.

До проявів неповаги до суду відносять: 1) злісне ухилення від явки в суд свідка, потерпілого, позивача, відповідача (повторне без поважних причин ухилення від явки в суд і при цьому не всіх осіб, без яких неможливий розгляд судової справи, а тільки зазначених у відповідній частині ст. 185-3 КУпАП); 2) невідкорення свідка, потерпілого, позивача, відповідача та інших громадян розпорядженню головуєчого (так само невиконання розпорядження головуєчого прокурором, захисником); 3) порушення порядку під час судового засідання; 4) вчинення будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до суду; 5) вчинення будь-ким дій, які свідчать про явну зневагу до встановлених у суді правил; 6) злісне ухилення експерта, перекладача від явки в суд; 7) невиконання поручителем зобов'язань, покладених судом під час провадження у справах за адміністративними позовами з приводу затримання та видворення іноземців та осіб без громадянства. При цьому дії, що становлять об'єктивну сторону правопорушення, можуть проявлятися не лише під час судового засідання. Виходячи зі змісту ст. 185-3 КУпАП, можна стверджувати, що вичерпного переліку дій, які свідчать про неповагу до суду, вона не містить. Такі дії встановлюватимуться в кожному випадку окремо та можуть вчинятися як у вербальній формі, шляхом жестикуляції, так і бездіяльності. Для того, щоб визначення дій (бездіяльності), що є проявом неповаги до суду, не становили широкого суддівського розсуду, не можемо не погодитись з необхідністю розроблення та прийняття загальних правил перебування в суді [7, с. 429] (а не просто пам'ятки для відвідувачів суду [8; 9]). Якщо держава встановлює відповідальність за порушення порядку в суді, і розглядає це як прояв неповаги до суду, повинні бути чітко встановлені правила поведінки в суді та під час судового засідання зокрема.

На сьогодні порядок притягнення особи до адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду не позбавлений недоліків. Він має певні особливості порівняно з загальним порядком накладення адміністративних стягнень.

По-перше, це вимога щодо складання протоколу. КУпАП щодо зазначеного правопорушення містить дві вимоги, які взаємо виключають одна одну. Так, відповідно до ч. 1 ст. 258 КУпАП протоколи щодо вчинення правопорушення, передбачені частинами 1, 2, 3, 5 ст. 185-3 КУпАП, не складаються, навіть у випадку оспорування особою допущеного правопорушення. Винятком є вчинення правопорушення щодо невиконання поручителем зобов'язань, покладених судом під час провадження у справах за адміністративними позовами з приводу затримання та видворення іноземців та осіб без громадянства (ч. 4 ст. 185-3). У зазначеному випадку протокол складають представники територіальних органів і територіальних підрозділів центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сферах міграції (імміграції та еміграції), у тому числі протидії нелегальній (незаконній) міграції, громадянства, реєстрації фізичних осіб або органів Державної прикордонної служби України. Незважаючи на вказівку про те, що протоколи за частинами 1, 2, 3, 5 ст. 185-3 КУпАП не складаються, ст. 255 КУпАП уповноважує судових розпорядників складати протоколи за вказаними частинами ст. 185-3 КУпАП. Така неузгодженість у нормах КУпАП створює проблеми під час практики застосування положень кодексу щодо притягнення особи до адміністративної відповідальності за неповагу до суду, що ніяк не вирішує питання підвищення авторитету судової влади.

У Рекомендаціях щодо притягнення до відповідальності за неповагу до суду, схвалених Радою суддів України (далі – Рекомендації) [10], зазначено, що оскільки протокол про адміністративне правопорушення за прояв неповаги до суду не складається, то початковим моментом порушення справи слід вважати час, коли інформація про проступок, яким є прояв неповаги до суду, стала відомою суду.

Аналіз судової практики дає підстави зробити висновок про те, що судові розпорядники в більшості випадків складають протоколи про адміністративне правопорушення. Тим самим вони убезпечують себе надалі від випадків визнання їхньої бездіяльності щодо не складання протоколів неправомірною, що як наслідок може призвести до ухилення особи, яка проявила неповагу до суду, від відповідальності. Інколи протоколи мають явні недоліки (не зазначені відомості про місце, час вчинення правопорушення, прізвища, адреси свідків, анкетні відомості правопорушника, не роз-

крита суть правопорушення) або складені неуповноваженими на те особами. Судді в зазначених випадках виносять постанови про направлення протоколів на доопрацювання. І хоча такі види постанов не передбачені чинним КУпАП, але це єдиний вихід для правильної фіксації факту вчинення адміністративного правопорушення.

Ми не можемо погодитися з думкою про те, що притягнення до відповідальності за прояв неповаги до суду (за дії, які заважають судді вести процес, або свідчать про зневажливе ставлення до судочинства чи правосуддя), це право судді, а не обов'язок [11]. Оскільки прояв неповаги до суду визнається адміністративним правопорушенням, то спеціально уповноважені суб'єкти зобов'язані реагувати на кожний такий прояв у межах наданих повноважень (складати протоколи про адміністративні правопорушення, розглядати справи та виносити відповідні постанови).

По-друге, справу про правопорушення за прояв неповаги до суду розглядають місцеві господарські та адміністративні суди, апеляційні суди та Верховний Суд, а також районні, районні у місті, міські чи міськрайонні суди (судді). І якщо місцеві загальні суди розглядають всі справи про адміністративні правопорушення, в тому числі й передбачені ст. 185-3 КУпАП, то місцеві господарські та адміністративні суди, апеляційні суди та Верховний Суд розглядають справи лише про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 185-3 КУпАП. Надання таких повноважень усім судам, незалежно від спеціалізації та інстанційності мало б сенс за наявності чіткого національного законодавства та відсутності суперечностей між окремими процесуальними законами.

По-третє, справа розглядається суддею-доповідачем зі складу суду, що розглядає справу, під час розгляду якої вчинено правопорушення (ч. 2 ст. 221-1 КУпАП). Якщо виходити із зазначеного, то чи буде суд, який накладає стягнення за прояв неповаги до суду і розглядає справу, під час якої особа проявила неповагу, неупередженим? Якщо особа виявляє неповагу до суду під час розгляду адміністративної (цивільної, господарської) справи, і його зневажливі дії спрямовані виключно на особу судді, то такий суддя буде упереджений як під час накладення стягнення, так і під час вирішення відповідної справи. Вирішенню цієї ситуації слугуватиме заявлений суддею самовідвід.

КУпАП не містить спеціальних норм, які передбачають для учасників судового провадження можливість заявити відвід (самовідвід) судді і не передбачають порядку розгляду таких заяв, на відміну від іншого чинного процесуального законодавства (КПК України, ЦПК України, КАС України). Під час розгляду заяв про відвід (самовідвід) судді в межах про-

вадження у справах про адміністративні правопорушення слід виходити з загальних міжнародно визнаних принципів відправлення правосуддя.

Згідно зі ст. 10 Кодексу суддівської етики суддя повинен виконувати обов'язки судді безсторонньо і неупереджено та утримуватися від поведінки, будь-яких дій або висловлювань, що можуть призвести до виникнення сумнівів у рівності професійних суддів, народних засідателів та присяжних при здійсненні правосуддя [12]. Бангалорські принципи поведінки суддів, схвалені резолюцією Економічної та соціальної ради ООН, у п. 2.5 визначають, що суддя заявляє самовідвід від участі в розгляді справи в тому випадку, якщо для нього не є можливим винесення об'єктивного рішення у справі або в тому випадку, коли у стороннього спостерігача могли б виникнути сумніви в неупередженості судді [13].

Безсторонність (неупередженість) судді під час розгляду справи та ухвалення судового рішення ставала предметом розгляду ЄСПЛ. Відповідно до ч. 1 ст. 6 Конвенції кожен має право на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, установленим законом. Наявність безсторонності повинна визначатися за суб'єктивними (особисті переконання та поведінка окремого судді, тобто чи виявляв суддя упередженість або безсторонність у даній справі) та об'єктивними (визначається серед інших аспектів, чи забезпечував суд як такий та його склад відсутність будь-яких сумнівів у його безсторонності) критеріями [14].

Здебільшого ЄСПЛ у своїх рішеннях оцінює безсторонність з точки зору об'єктивного критерію [15; 16]. Так, у справі «Білуха проти України» ЄСПЛ зазначив стосовно суб'єктивного критерію, що особиста безсторонність суду презюмується, поки не надано доказів протилежного. Стосовно об'єктивного критерію слід визначити, чи існували переконливі факти, які б могли свідчити про безсторонність судді. Це означає, що при вирішенні того, чи є у цій справі обґрунтовані причини побоюватися, що певний суддя був небезсторонній, позиція заінтересованої особи є важливою, але не вирішальною. Вирішальним же є те, чи можна вважати такі побоювання об'єктивно обґрунтованими.

З урахуванням зазначеного не виникає сумніву, що в ситуації, коли суддя, під головуванням якого в судовому засіданні проявили неповагу до суду, продовжує розглядати відповідну справу, водночас з вирішенням питання про накладення на особу адміністративного стягнення за прояв неповаги, існуватимуть об'єктивно обґрунтовані побоювання в його упередженості.

По-четверте, питання про відповідальність вирішується судом негайно

після вчинення правопорушення, для чого в судовому засіданні з розгляду справи оголошується перерва, або після закінчення судового засідання. Дана вимога не узгоджується з необхідністю дотримання принципу безсторонності під час притягнення до відповідальності, про що говорилося вище. Вимогу щодо негайності слід поширювати не на питання про відповідальність, а на фіксацію факту правопорушення та встановлення всіх обставин справи.

По-п'яте, справа має бути розглянута протягом доби (ч. 2 ст. 277 КУпАП). Але слід мати на увазі, що цей строк стосується лише прояву неповаги до суду, передбаченої ч. 1 ст. 185-3 КУпАП. Щодо всіх інших дій, передбачених частинами 2, 3, 4, 5 ст. 185-3 КУпАП, справа повинна бути розглянута з дотриманням загального – 15-денного строку (ст. 1 ст. 277 КУпАП).

У своїх Рекомендаціях Рада суддів України пропонує зазначений строк обраховувати з дня виявлення правопорушення, оскільки протокол про адміністративне правопорушення, передбачене ст. 185-3 КУпАП, не складається. Вимога до строку розгляду справи протягом доби є такою, яку не можливо виконати, якщо дотримуватись всіх інших правил, передбачених КУпАП.

Як було сказано вище, той суддя, до якого була проявлена неповага, не може вирішувати справу про притягнення особи до адміністративної відповідальності за неповагу до суду. Вирішення питання самовідводу судді, повідомлення особи, яка притягається до відповідальності, повісткою про час і місце розгляду справи потребує більше часу, ніж одна доба. І тут можливі лише два варіанти – або закривати очі на необхідність дотримання права особи на справедливий суд, передбачений ст. 6 Конвенції, або ж ігнорувати процесуальні вимоги, які унеможливають дотримання конвенційних норм. Відповідь очевидна. Тим більше, що в Рекомендаціях зазначено, що в питанні дотримання прав та процесуальних гарантій учасників судового процесу слід передусім неухильно дотримуватись прецедентної практики ЄСПЛ, висловленої у численних рішеннях Суду («Озтюрк проти Німеччини», «Енгель та інші проти Нідерландів», «Гурепка проти України» та ін.), згідно з якою справи про адміністративні правопорушення, за наявності певних умов, повинні розглядатись за процедурою та з дотриманням процесуальних гарантій, передбачених національним законодавством для кримінальних проваджень.

Але навіть у таких випадках мають бути дотримані строки накладення адміністративних стягнень. Тому дивним видається те, що хоча фіксація правопорушення здійснюється представником судової системи (судовий

розпорядник) і розгляд справи покладається на суд, на практиці існують випадки, коли справа про накладення стягнення за прояв неповаги до суду не може бути розглянута понад 3 місяці [17]. Між розглядом справи та складанням протоколу інколи минає більше 5 місяців [18], що не узгоджується з положеннями КУпАП та Закону України «Про судоустрій і статус суддів» про негайний розгляд випадків проявів неповаги до суду. Але це вже питання не законодавчо встановлених вимог, а організаційного забезпечення судів достатньою кількістю суддів та ефективної роботи автоматизованої системи розподілу справ у суді.

По-шосте, спеціальний порядок оскарження постанов про накладення стягнень за прояв неповаги до суду. Відповідно до частин 3, 4 ст. 221-2 КУпАП постанова суду, прийнята за результатами розгляду такої справи, може бути оскаржена в апеляційному порядку до суду вищої інстанції. Постанова судді Верховного Суду, прийнята за результатами розгляду такої справи, може бути оскаржена в апеляційному порядку до Касаційного кримінального суду і переглядається у складі колегії з трьох суддів.

Тобто, якщо прояв неповаги до суду стався в місцевому господарському суді, то апеляційною інстанцією слід вважати апеляційний господарський суд, який повинен застосовувати правила, встановлені КУпАП. Якщо справа була розглянута місцевим загальним судом, то апеляційна скарга подається до відповідного апеляційного суду. А якщо прояв неповаги відбувся під час розгляду справи Касаційним кримінальним судом у складі Верховного Суду? Чи може один і той же суд виступати водночас і судом першої та апеляційної інстанцій? І знову більше запитань, ніж відповідей.

За наслідками розгляду апеляційної скарги суд апеляційної інстанції має право: 1) залишити апеляційну скаргу без задоволення, а постанову без змін; 2) скасувати постанову та закрити провадження у справі; 3) скасувати постанову та прийняти нову постанову; 4) змінити постанову (ч. 8 ст. 294 КУпАП). Виникає цілком закономірне питання як розгляд (перегляд) справи про накладення адміністративного стягнення співвідноситься з предметною юрисдикцією визначеною, приміром для адміністративних чи господарських судів (ст. 19 КАС України та ст. 20 ГПК України)? У будь-якому разі особі, яка притягається до відповідальності, повинно бути забезпечено право на апеляційне оскарження, а тому слід визнати неправильною позицію судів, які зазначають, що такі постанови не підлягають оскарженню [19; 20].

Усе зазначене свідчить про наявність суттєвих прогалин у чинному законодавстві стосовно порядку притягнення до відповідальності за прояв

неповаги до суду. Наявність суперечливості та нечіткості правових норм не сприяє правовій визначеності та якості законодавства. Тому є необхідність внести якнайшвидше відповідні зміни до КУпАП з метою узгодження порядку накладення адміністративних стягнень за прояв неповаги до суду з положеннями Конвенції та практики ЄСПЛ. Такі зміни повинні стосуватися вимоги складати протоколи про кожний випадок прояву неповаги до суду; правил заявлення відводу (самовідводу) судді; визначення судді, що розглядатиме справу відповідно до протоколу автоматизованого розподілу судових справ; перегляду правил притягнення до відповідальності за вказане правопорушення (приміром, накладення адміністративних стягнень місцевими загальними судами за місцем вчинення правопорушення або за місцем проживання особи правопорушника). Крім того, на нашу думку, доцільним є визначення чіткої юрисдикції судів щодо розгляду справ даної категорії із внесенням відповідних змін або до процесуальних кодексів, або до КУпАП.

Закріплення таких положень буде цілком виправдано з огляду на норми міжнародного права, які мають вищу юридичну силу, зокрема Конвенцію та практику ЄСПЛ. Сьогодні судова практика змушена йти попереду законодавства, яке не встигає змінюватися до потреб демократичного суспільства та необхідності забезпечувати кожній особі право на справедливий суд.

Існуюча на сьогодні ситуація, яка, з одного боку, характеризується значною кількістю проявів неповаги до суду, а з другого – недосконалістю законодавства, призводить або до порушень прав особи на справедливий суд, або ігнорування випадків таких проявів. Жоден із наслідків не спрямований на підвищення авторитету та довіри до судової гілки влади. Тільки дійсно незалежний суд забезпечить функціонування в Україні такої судової системи, що здійснюватиме ефективний захист прав, свобод та інтересів особи та користуватиметься заслуженою довірою та повагою суспільства.

Перелік використаних джерел

1. Зозуля Н. *Неповага до суду: вимоги закону і практика*. URL: https://ukrainepravo.com/judicial_truth/divine_law/nepovaga-do-sudu-vymogy-zakonu-i-praktyka-/ (дата звернення: 17.12.2019).

2. *Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950. Офіційний вісник України. 1998. № 13, № 32. Ст. 270.*

3. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 № 2747-IV. Відомості Верховної Ради України. 2005. № 35–36, № 37. Ст. 446.
4. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. Відомості Верховної Ради України. 2004. № 40-41, 42. Ст. 492.
5. Господарський процесуальний кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 6. Ст. 56.
6. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-X. Відомості Верховної Ради Української РСР. 1984. Додаток до № 51. Ст. 1122.
7. Князєв В. С. Деякі аспекти юридичної відповідальності за прояв неповаги до суду. Форум права. 2013. № 1. С. 423–430.
8. Правила поведінки в суді: пам'ятка для ЗМІ та громадських організацій. URL: <https://upmp.news/ua-in-ukraine/pravila-povedinki-v-sudi-pam-yatka-dlya-zmi-ta-gromadskih-organizatsij/> (дата звернення 29.11.2019).
9. Опубліковані правила поведення посетителів в зданні суда. URL: <https://sud.ua/ru/news/sud-info/113937-opublikovany-pravila-povedeniya-posetiteley-v-zdanii-suda> (дата звернення: 29.11.2019).
10. Про схвалення Рекомендацій щодо притягнення до відповідальності за неповагу до суду: Рішення Ради суддів України від 04.11.2016 № 74. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr074414-16> (дата звернення: 17.12.2019).
11. Русенко І. Я. Проблеми практичного застосування юридичної відповідальності за прояв неповаги до суду. URL: http://www.lex-line.com.ua/?language=ru&go=full_article&id=1164 (дата звернення: 29.11.2019).
12. Про затвердження Кодексу суддівської етики: Рішення XI (чергового) з'їзду суддів України від 22.02.2013. Вісник Верховного Суду України. 2013. № 3. Ст. 27.
13. Бангалорські принципи поведінки суддів: Резолюція Економічної та соціальної Ради ООН від 27.07.2006 № 2006/23. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_j67 (дата звернення: 17.12.2019).
14. The European Court's of Human Rights? October 15, 2009, on the case of Micallef v. Malta, par 93, 95, 101. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-95031%22%5D%7D> (дата звернення: 17.12.2019).
15. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Білуха проти України» від 09.11.2006, п. 49–54. Офіційний вісник України. 2007. № 19. Ст. 785.
16. Рішення Європейського суду з прав людини у справі «Олександр Волков проти України» від 09.01.2013, п. 116. Офіційний вісник України.

2013. № 89. Ст. 3307.

17. Постанова Новосанжарського районного суду Полтавської області від 01.06.2018 у справі 540/83/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74390857> (дата звернення: 17.12.2019).

18. Постанова Саксаганського районного суду м. Кривого Рогу Дніпропетровської області від 03.03.2017 у справі 214/6651/16-п. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/65123154> (дата звернення: 17.12.2019).

19. Постанова Вінницького апеляційного суду від 11.09.2019 року у справі № 141/434/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84209289> (дата звернення: 17.12.2019).

20. Постанова Ічнянського районного суду Чернігівської області від 10.03.2017 у справі № 733/197/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/65211438> (дата звернення: 17.12.2019).

References

1. Zozulya N. Contempt of court: requirements of law and practice. URL: https://ukraineprav.com/judicial_truth/divine_law/nepovaga-do-suduvymogy-zakonu-i-praktyka-/ (accessed 12/17/2019). [Ukr.].

2. Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms of 04.11.1950. Official Bulletin of Ukraine. 1998. № 13, № 32. Art. 270. [Ukr.].

3. Code of Administrative Judiciary of Ukraine dated 06.07.2005 No. 2747-IV. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2005. № 35-36, № 37. Art. 446. [Ukr.].

4. Civil Procedure Code of Ukraine dated 18.03.2004 № 1618-IV. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 2004. № 40-41, 42. Art. 492. [Ukr.].

5. Economic Procedure Code of Ukraine of 06.11.1991 № 1798-XII. Information of the Verkhovna Rada of Ukraine. 1992. 6. Art. 56. [Ukr.].

6. Code of Ukraine on Administrative Offenses of 07.12.1984 № 8073-X. Information of the Verkhovna Rada of the Ukrainian SSR. 1984. Supplement to No. 51. Art. [Ukr.].

7. Knyazev V. S. Some aspects of legal responsibility for showing contempt of court. Forum right. 2013. № 1. S. 423–430. [Ukr.].

8. Rules of Conduct in Court: A Memorandum for the Media and NGOs. URL: <https://upmp.news/ua-in-ukraine/privinki-v-sudi-pam-yatka-dlya-zmi-ta-gromadskih-organizatsij/> (accessed 29/11/2019). [Ukr.].

9. Rules for the behavior of visitors to the courthouse have been published. URL: <https://sud.ua/ru/news/sud-info/113937-opublikovany-pravila-povedeniya-posetiteley-v-zdanii-suda> (accessed 29/11/2019). [Ukr.].
10. On Approval of Recommendations on Responsibility for Contempt of Court .2019). [Ukr.].
11. Rusenko I. Ya. Problems of practical application of legal responsibility for contempt of court. URL: http://www.lex-line.com.ua/?language=ru&go=full_article&id=1164 (accessed 29/11/2019). [Ukr.].
12. On approval of the Code of Judicial Ethics: Decision of the XI (regular) Congress of Judges of Ukraine dated 22.02.2013. Bulletin of the Supreme Court of Ukraine. 2013. № 3. Art. 27. [Ukr.].
13. Bangalore Principles of Judicial Conduct: UN Economic and Social Council Resolution of 27.07.2006 No. 2006/23. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/995_j67 (accessed 12/17/2019). [Ukr.].
14. The European Court of Human Rights October 15, 2009, on the case of Micallef v. Malta, paras 93, 95, 101. URL: <https://hudoc.echr.coe.int/eng#%7B%22itemid%22%3A%5B%22001-95031%22%5D%7D> (accessed 12/17/2019). [Engl.].
15. Judgment of the European Court of Human Rights in the case of Belukha v. Ukraine, 09.11.2006, paras 49-54. Official Bulletin of Ukraine. 2007. № 19. Art. 785. [Engl.].
16. Judgment of the European Court of Human Rights in the case of Alexander Volkov v. Ukraine, 09.01.2013, p. 116. Official Journal of Ukraine. 2013. № 89. Art. 3307. [Engl.].
17. Resolution of the Novosanzhar District Court of Poltava Region dated 01.06.2018 in Case 540/83/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/74390857> (accessed 12/17/2019). [Engl.].
18. Resolution of the Saksaganskiy district court of Krivoy Rog of Dnepropetrovsk region of 03.03.2017 in case 214/6651/16-p. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/65123154> (accessed 12/17/2019). [Engl.].
19. Resolution of the Vinnytsia Court of Appeal of 11.09.2019 in Case No. 141/434/19. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/84209289> (accessed 12/17/2019). [Engl.].
20. Resolution of the Ichniansky District Court of Chernihiv Region of 10.03.2017 in Case No. 733/197/17. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/65211438> (accessed 12/17/2019). [Engl.].

СОЛОВИЙОВА О. Проблемні питання адміністративної відповідальності за прояв неповаги до суду.

У статті проведено комплексний аналіз провадження у справах про адміністративні правопорушення, передбачені статтею 185-3 Кодексу України про адміністративні правопорушення. Окреслено проблемні питання, які виникають на практиці під час розгляду справ про адміністративні правопорушення за прояв неповаги до суду. Висловлено пропозиції щодо їх усунення.

Ключові слова: прояв неповаги до суду, адміністративна відповідальність, неупередженість (безсторонність), відвід (самовідвід) судді.

СОЛОВЬЕВА О. Проблемные вопросы административной ответственности за проявление неуважения к суду.

В статье проведен комплексный анализ производства по делам об административных правонарушениях, предусмотренных статьей 185-3 Кодекса Украины об административных правонарушениях. Охарактеризованы проблемные вопросы, возникающие на практике при рассмотрении дел об административных правонарушениях за проявление неуважения к суду. Высказаны предложения по их устранению.

Ключевые слова: проявление неуважения к суду, административная ответственность, беспристрастность, отвод (самоотвод) судьи.

SOLOVIOVA O. Problematic issues of administrative responsibility for disrespect for court.

The article is devoted to the legal principles of taking administrative responsibility for disrespect for court. In the work the complex analysis of proceedings in cases of administrative offenses envisaged by Article 185-3 of the Code of Administrative Offenses is carried out. The problematic issues that arise in practice when considering cases of administrative offenses for disrespect for court are outlined. The article examines the individual decisions of national courts in cases of administrative offenses for disrespect for court.

The Association Agreement with the European Union Ukraine has declared its agreement to strengthen cooperation in the field of justice, freedom and security in order to ensure the rule of law and respect for human rights and fundamental freedoms, strengthen the judiciary, enhance its efficiency, guarantee its independence and impartiality. Weaknesses of national legislation with respect to international standards of administration of justice

are identified. Particular attention is paid to compliance with the principle of impartiality when imposing administrative penalties for disrespect for court. The relevant decisions of the European Court of Human Rights have been analyzed. Suggestions were made to remedy practical problems in order to bring administrative penalties for disrespect for court into conformity with the provisions of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms and the practice of the European Court of Human Rights.

It was concluded that it is necessary to determine the clear jurisdiction of the courts in the consideration of cases of administrative offenses disrespect for court with the introduction of appropriate changes or procedural codes, or the Code of Ukraine on Administrative Offenses.

Key words: disrespect for court, administrative responsibility, impartiality, challenge (recusal) of a judge.